

ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 12. МІЖНАРОДНА ТА МІЖКУЛЬТУРНА
КОМУНІКАЦІЯ**

Освітня програма:	Журналістика
Рівень вищої освіти:	другого (магістерського)
Спеціальність:	061 Журналістика
Галузь знань:	06 Журналістика

Рівне – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародна та міжкультурна комунікація» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Журналістика» зі спеціальності 061 Журналістика, галузь знань 06 Журналістика

Розробник: к.філол. н., доцент кафедри теорії і методики журналістської творчості
Миронюк В. М..

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії і методики журналістської творчості

Протокол № 1 від 27 серпня 2024 року

Завідувач кафедри (Миронюк В.М.)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Журналістика» зі спеціальності 061 Журналістика, галузь знань 06 Журналістика

Гарант освітньої програми (Смусь А.Г.)
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету журналістики

Протокол № 1 від 27 серпня 2024 року

Голова (Климюк В.В.)
(підпис)

© Миронюк В.М., 2024 рік
© ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янука», 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 06 Журналістика	Обов'язковий освітній компонент	
		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	спеціальність 061 Журналістика	1-й	1-й
	Освітня програма: «Журналістика»	Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1 -й
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	10 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	4 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародна та міжкультурна комунікація» є запропонувати комплекс знань про сутність та зміст міжнародної й міжкультурної комунікації та сформувати практичні навички інтегрування до міжнародної команди, застосовуючи стратегії мовної і комунікативної поведінки з високим ступенем міжкультурної коректності.

Завдання курсу: навчити здобувачів вищої освіти коректному спілкуванню при міжкультурних контактах, самостійно аналізувати та уникатиміжособистісних конфліктів у процесі спілкування з представниками інших культур; сформувати мультикультурну особистість в полікультурному середовищі; ознайомити з методологічними прийомами комунікативної поведінки в різних сферах людської життєдіяльності.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи здобувачі вищої освіти **набувають таких фахових та програмних компетентностей**

ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

Опанувавши дисципліну «Міжнародна та міжкультурна комунікація», здобувачі вищої освіти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

РН04. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.

РН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретичні аспекти міжнародної та міжкультурної комунікації

Тема 1. Міжкультурна та міжнародна комунікація та її складові. Значущість міжнародної та міжкультурної компетенції в навчанні, професійній діяльності та приватній сфері; три складові міжкультурної компетенції – когнітивна, афективна та прагматично-комунікативна. Роль міжкультурної комунікації у сучасному світі та професійній діяльності фахівця. Міжкультурна компетентність майбутнього фахівця міжнародних відносин.

Література: основна (1,2,3,4,6,11,12, 14, 15) додаткова (1, 3, 4, 5, 6)

Тема 2. Теоретичні основи міжкультурної комунікації. Поняття, зміст, структура, функції культури. Основні підходи до визначення сутності культури науковців Кребера, Крукхона та Леві-Стросса. Роль культури та мови у формуванні особистості людини. Культурна та мовна картини світу.

Література: основна (1,2,4,6, 12,13,14, 18) додаткова (1,2,3, 4, 5, 6, 8, 11)

Тема 3. Мова міжнародних відносин і співпраці Мова та її функції. Мова і національна картина світу. Характеристики мовної картини .Мова і держава. Поняття офіційної та державної мови. Мови міжнаціонального та міжнародного спілкування. Мовна культура міжнародних відносин. Мова вербальної та невербальної комунікації. Невербальна комунікація та її форми: кінеситика, паралінгвістика, проксемика, окулесика. Паравербальна комунікація: просодика і екстралінгвістика.

Література: основна (1,2,4,6, 12,13,14, 16, 18) додаткова (1,2,3, 4,7, 8, 11)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Культура та національні культурні стандарти

Тема 4. Основні типи та параметри ділових культур у міжнародних відносинах Поняття ділової культури. Теорія ділових культур М. Мак-Лухана та П. Грайса. Типологія національних культур Г. Хофстеде: індивідуалізм – колективізм, маскуліність – фемініність, дистанція влади, неприйняття невизначеності. Культурні виміри Ф. Тромпенаарса і Ч. Хемпден-Тернера. Модель культур Ф. Клакхона та Ф. Стробека. Ділові культури Г. Тріандіса.

Література: основна (1,2,4,6, 8,9, 12,13,14) додаткова (1,2,3, 4, 8, 11)

Тема 5. Національні особливості ділового спілкування в англomовних країнах Ділове спілкування в США. Встановлення контактів. Відношення до часу. Стиль комунікації та стиль переговорів. Ділове спілкування в Великобританії. Ділове спілкування в Канаді. Формальність і неформальність у процесі спілкування. Бізнес-протокол та етикет.

Література: основна (1,2,4,6, 12,13,14) додаткова (1,2,3, 4, 8, 11)

Тема 6. Стереотипи та забобони, конфлікти в міжкультурній та міжкультурній комунікації. Поняття стереотипу. Атрибуція. Механізми формування стереотипів. Етнокультурні стереотипи. Роль стереотипів в міжкультурній комунікації. Забобони. Управління стереотипами. Міжкультурна комунікація та міжкультурний конфлікт. Загальна теорія конфлікту. Міжкультурні конфлікти. Стратегії вирішення конфліктів.

Література: основна (1,2,4,6,11,18) додаткова (4, 5, 6,14-17)

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів ітем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти міжнародної та міжкультурної комунікації													
Тема 1. Міжкультурна та міжнародна комунікація та її складові	14	2	2				10	12	2				10
Тема 2. Теоретичні основи міжкультурної комунікації	14		4				10	12		2			10
Тема 3. Мова міжнародних відносин і співпраці	16	2	4				10	20					20
Разом за змістовим модулем 1	44	4	10				30	44	2	2			40
Змістовий модуль 2. Культура та національні культурні стандарти													
Тема 4. Основні типи та параметри ділових культур у міжнародних відносинах	14	2	2				10	12	2				10
Тема 5. Національні особливості ділового спілкування в англомовних країнах	16	2	4				10	14	2	2			10
Тема 6. Стереотипи та забобони, конфлікти в міжкультурній та міжкультурній комунікації	16	2	4				10	20					20
Разом за змістовим модулем 2	90	6	10				30	46	4	2			40
Усього годин	90	10	20				60	90	6	4			80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна\заочна
	Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти міжнародної та міжкультурної комунікації	
1	Тема 1. Міжкультурна та міжнародна комунікація та її складові	2\
2	Тема 2. Теоретичні основи міжкультурної комунікації	4\2
3	Тема 3. Мова міжнародних відносин і співпраці	4\
	Змістовий модуль 2. Культура та національні культурні стандарти	
4	Тема 4. Основні типи та параметри ділових культур у міжнародних відносинах	4\
5	Тема 5. Національні особливості ділового спілкування в англійськомовних країнах	4\2
6	Тема 6. Стереотипи та забобони, конфлікти в міжкультурній та міжкультурній комунікації	2\
	Разом	20\4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна\заочна
	Змістовий модуль 1 Теоретичні аспекти міжнародної та міжкультурної комунікації	
1	Тема 1. Міжкультурна та міжнародна комунікація та її складові	10\10
2	Тема 2. Теоретичні основи міжкультурної комунікації	10\10
3	Тема 3. Мова міжнародних відносин і співпраці	10\20
	Змістовий модуль 2. Культура та національні культурні стандарти	
4	Тема 4. Основні типи та параметри ділових культур у міжнародних відносинах	10\10
5	Тема 5. Національні особливості ділового спілкування в англійськомовних країнах	10\10
6	Тема 6. Стереотипи та забобони, конфлікти в міжкультурній та міжкультурній комунікації	10\20
	Разом	60\80

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі, із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності (індивідуальні графіки, дистанційна тощо) можуть використані платформи Moodle, ZOOM, Google Meet, інтерактивні застосунки, соціальні мережі. Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання активних аудиторних форм навчання з елементами дистанційного навчання.

Назва теми	Зміст завдання для опрацювання тем дисципліни	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти міжнародної та міжкультурної комунікації				
Тема 1. Міжкультурна та міжнародна комунікація та її складові Значущість міжнародної та міжкультурної компетенції в навчанні, професійній діяльності та приватній сфері; три складові міжкультурної компетенції – когнітивна, афективна та прагматично-комунікативна. Роль міжкультурної комунікації у сучасному світі та професійній діяльності фахівця. Міжкультурна компетентність майбутнього фахівця міжнародних відносин.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, есе, підготовка доповіді, презентації.	Експрес опитування, складання есе, підготовка доповіді	основна (1,2,4,6, 8,9, 12,13,14) додаткова (1,2,3, 4, 8, 11)	10
Тема 2. Теоретичні основи міжкультурної комунікації. Поняття, зміст, структура, функції культури. Основні підходи до визначення сутності культури науковців Кребера, К्लукхона та Леві-Стросса. Роль культури та мови у формуванні особистості людини. Культурна та мовна картини світу.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, есе, підготовка доповіді, презентації	Експрес опитування, складання есе, підготовка доповіді	основна (1,2,4,6, 12,13,14, 18) додаткова (1,2,3, 4, 5, 6, 8, 11)	10

<p>Тема 3. Мова міжнародних відносин і співпраці Мова та її функції. Мова і національна картина світу. Характеристики мовної картини свМова і держава. Поняття офіційної та державної мови. Мови міжнаціонального та міжнародного спілкування. Мовна культура міжнародних відносин. Мова вербальної та невербальної комунікації. Невербальна комунікація та її форми: кінеситика, паралінгвістика, проксеміка, окулесика. Паравербальна комунікація: просодика і екстралінгвістика.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, есе, підготовка доповіді, презентації</p>	<p>Експрес опитування, складання есе, підготовка доповіді</p>	<p>основна (1,2,4,6, 12,13,14, 16, 18) додаткова (1,2,3, 4,7, 8, 11)</p>	<p>10</p>
<p>Змістовий модуль 2 Культура та національні культурні стандарти</p>				
<p>Тема 4. Основні типи та параметри ділових культур у міжнародних відносинах Поняття ділової культури. Теорія ділових культур М. Мак-Лухана та П. Грайса. Типологія національних культур Г. Хофстеде: індивідуалізм – колективізм, маскуліність – фемінність, дистанція влади, неприйняття невизначеності. Культурні виміри Ф Тромпенаарса і Ч. Хемпден-Тернера. Модель культур Ф. Клакхона та Ф. Стродбека. Ділові культури Г. Тріандіса.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, есе, підготовка доповіді, презентації</p>	<p>Експрес опитування, складання есе, підготовка доповіді</p>	<p>основна (1,2,4,6, 12,13,14, 16, 18) додаткова (1,2,3, 4,7, 8, 11)</p>	<p>10</p>

<p>Тема 5. Національні особливості ділового спілкування в англійських країнах Ділове спілкування в США. Встановлення контактів. Відношення до часу. Спільнота спілкування. Ділове спілкування в Великобританії. Ділове спілкування в Канаді. Формальність і неформальність у процесі спілкування. Бізнес-протокол та етикет.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, есе, підготовка доповіді, презентації</p>	<p>Експрес опитування, складання есе, підготовка доповіді</p>	<p>основна (1,2,4,6, 12,13,14, 16, 18) додаткова (1,2,3, 4,7, 8, 11)</p>	<p>10</p>
<p>Тема 6. Стереотипи та забобони, конфлікти в міжкультурній та міжкультурній комунікації. Поняття стереотипу. Атрибуція. Механізми формування стереотипів. Етнокультурні стереотипи. Роль стереотипів в міжкультурній комунікації. Забобони. Управління стереотипами. Міжкультурна комунікація та міжкультурний конфлікт. Загальна теорія конфлікту. Міжкультурні конфлікти. Стратегії вирішення конфліктів.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, есе, підготовка доповіді, презентації</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат,</p>	<p>основна (1,2,4,6,11,18) додаткова (4, 5, 6,14-17)</p>	<p>10</p>

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання сприяють кращому засвоєнню здобувачами матеріалу з навчальної дисципліни «Медіаполітика» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Підготовка есе, презентацій інших форм індивідуальної роботи з навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Оцінка есе або презентації враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб есе або презентація були виконані відповідно до теми та повністю розкривали проблему дослідження.

світі організаційної структури.

Тема 2. Комунікативні моделі. Принципи людської комунікації.

Тема 3. Культура та національні культурні стандарти

Тема 4. Міжкультурна компетенція та її складові.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні методи навчання:

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні (конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

- проблемно орієнтованого викладу матеріалу: пояснювально-ілюстративний і репродуктивно-творчий (проблемна лекція, лекція-диспут,-презентація,- систематизація, дискусія за результатами перегляду відео)
- дослідницький (підготовка індивідуальних есе з теми і завдань),

Пошукова самостійна робота студентів передбачає використання матеріалів пошукової системи Google, електронних бібліотек, літературно-освітніх середовищ тощо.

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання

Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

9. Методи контролю

При вивченні студентами курсу застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Історія становлення Міжнародної та міжкультурної комунікації як наукової дисципліни.
2. Основні риси Міжнародної та міжкультурної комунікації як наукового напрямку.
3. Міждисциплінарні зв'язки Міжнародної та міжкультурної комунікації.
4. Подальший розвиток теорії Міжнародної та міжкультурної комунікації.
5. Поняття культури.
6. Етнокультурація й соціалізація.
7. Процес акультурації.
8. Визначення міжкультурної комунікації.
9. Опис культури.
10. Кроскультурне (міжкультурне) дослідження.
11. Типології культур.
12. Визначення комунікації.
13. Моделі комунікації.
14. Модель Хаймса.
15. Проблеми ефективності комунікації.
16. Теорія комунікативного пристосування.
17. Особистість. Я-концепція. Ідентичність.
18. Види ідентичностей.
19. Соціальна роль.
20. Прагматика як розділ семіотики.
21. Лінгвопрагматика.
22. Принцип кооперації.
23. Максими Грайса.
24. Теорія мовних актів.
25. Лінгвістичний канал комунікації.
26. Вибір мови спілкування.
27. Міжкультурна комунікація та переклад.
28. Паралінгвістичний канал комунікації.
29. Фактична комунікація – особлива форма вербальної комунікації.
30. Чинники успішності фатичного спілкування.
31. Способи встановлення контакту.
32. Жести. Поза. Міміка. Погляд.
33. Поняття стереотипу. Атрибуція.
34. Механізми формування стереотипів.
35. Етнокультурні стереотипи.
36. Роль стереотипів в міжкультурній комунікації.
37. Загальна теорія конфлікту. Міжкультурні конфлікти.
38. Стратегії вирішення конфліктів.
39. Модель стилів міжкультурних конфліктів.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота							Залік	Сума
Змістовий блок 1				Змістовий блок 2				
T1	T2	T3		T4	T5	T6	40	100
10	10	10		10	10	10		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та	

		категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Посібники, навчально-методичні матеріали, опорні конспекти лекцій, тестові завдання, (платформа Moodle), мультимедійні проєктори, презентації, інформаційно-навчальні ресурси та довідкові джерела в мережі Інтернет

13. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія. К. : Вадекс, 2020, 524 с.
2. Євдокімова-Лисогор Л. А. Основи міжкультурного діалогу: навч. посіб. / укл. Л. А. Євдокімова-Лисогор . Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2017. 72 с.
3. Інформаційна політика України: європейський контекст : моногр. / [Губерський Леонід Васильович, Камінський Євген Євменович, Макаренко Євгенія Анатоліївна та ін.]. К. : Либідь, 2007. 360с.
4. Карпчук Н. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2020. 514 с. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/14600>
5. Карпчук Н. Європейська інтеграція країн Центральної Європи: комунікаційний вимір. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. № 3 (14). 2022. С. 6-17. <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/273/248>
6. Карнегі Д. Як виробити впевненість у собі і впливати на людей, виступаючи публічно /Д. Карнегі ; [пер. з англ.]. Рибінськ : ВАТ «Рибінський Будинок друку», 2007. 205 с., с.102
7. Куриляк В. Є. Менеджмент: міжцивілізаційні і міжкультурні основи. Монографія / В. Є. Куриляк. – К.: Кондор, 2010. – 482 с.
8. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
9. Партико З. В. Теорія масової інформації та комунікації : навч. посібник. Львів: Афіша, 2008.
10. Піпченко Н. Європейські комунікації. Навчальний посібник. К.: Вадекс, 2021.

136 с.

11. Терещук В. Політичні проблеми розвитку глобальної медійної системи в пост біполярний період. К. : Таксон, 2019. 350 с.

Додаткова

1. Закон України «Про захист персональних даних»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
2. Інформаційна політика України: європейський контекст : моногр. / [Губерський Леонід Васильович, Камінський Євген Євменович, Макаренко Євгенія Анатоліївна та ін.]. К. : Либідь, 2007. 360с.
3. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози. К.: Центр вільної преси, 2006. 916 с.
4. Міжнародні стандарти свободи слова. Збірник публікацій міжнародної організації „Артикль 19». К.: Міленіум, 2003.
5. Popiel, Pawel; Pickard, Victor; Lloyd, Mark. Media Policy Research and Practice: Insights and Interventions: Introduction. *International Journal of Communication (19328036)*, 2017.
6. Hammer M. R. The Intercultural Conflict Style Inventory: Interpretive Guide / MR Hammer. Berlin, MD: Hammer Consulting, 2003. Vol. 1-2. Lather AS Cross Cultural Conflict Resolution Styles: An Extensive Literature Review / AS Lather, Sh.Jain, AD Shukla // *Asian Journal of Management Research*. 2011. Is. 1. P. 130-146.
7. Weaver GR Culture, Communication, and Conflict: Readings in Intercultural Relations / GR Weaver. Boston, MA: Pearson Pub., 2000. 563 p.

14. Інформаційні ресурси

1. Культура та політика: багатозначність (взаємозв'язків). Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UCF+PCR101+2019_T3/about
2. «МедіаДрайвер» - твій навігатор у світ медіа. Режим доступу: <http://mediadriver.online/>
3. Медіаграмотність: практичні навички. Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3/about
4. Social Media: How Media Got Social. Режим доступу: <https://www.edx.org/course/social-media-how-media-got-social>